

Utjecaj glazbe na emocionalni razvoj djeteta

Antunović, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:254525>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-27**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Antunović

UTJECAJ GLAZBE NA EMOCIONALNI RAZVOJ DJETETA

Završni rad

Zagreb, Srpanj, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Antunović

UTJECAJ GLAZBE NA EMOCIONALNI RAZVOJ DJETETA

Završni rad

Mentor rada: Josipa Kraljić, umjetnička savjetnica

Zagreb, Srpanj, 2024.

SAŽETAK

U ovome radu predstavljena je tema. Utjecaj glazbe na emocionalni razvoj djeteta. Detaljnije je objašnjen emocionalni razvoj djeteta, kako emocije utječu na njega, na koji način on svoje emocionalno stanje može regulirati te kako ga izražava prema svojoj okolini. Osim navedenog, govori se o tome koje sve kompetencije utječu na djetetovu osobnost te kako ga to izgrađuje i pomaže mu u svakodnevnom životu. Govori se o povezanosti glazbe i emocija općenito, koliki utjecaj ima na njih te ima li uopće ikakav. Promatra se glazba i kroz nacionalni kurikulum kao umjetničko područje te kako se kroz kurikulum objašnjava glazba i koje su njezine bitne sastavnice s kojima bi svako dijete trebalo biti upoznato kroz rad s odgojiteljem unutar predškolske ustanove. Nakon toga dolazimo do dijela koji pokazuje na koji se način glazba proteže u predškolskim ustanovama i kako utječe na razvoj glazbenih sposobnosti djeteta. Na kraju, govori se o ulozi odgojitelja kao bitnog pojedinca za dječji život i njegovoj angažiranosti za provođenje glazbenih aktivnosti unutar odgojno-obrazovne skupine.

Ključne riječi: glazba, emocionalni razvoj, dijete, odgojitelj, predškolska ustanova

SUMMARY

This paper will present the topic of the impact of music on a child's emotional development. It will provide a detailed explanation of the child's emotional development, how emotions affect it, how children can regulate their emotional state, and how they express their emotions to their surroundings. The paper will discuss the various competencies that influence a child's personality and how these competencies help in their daily lives. Furthermore, it will explore the connection between music and emotions, the extent of music's impact on emotions, and whether it has any influence at all. The paper will also examine music through the national curriculum, as an artistic field, and how the curriculum describes music and its essential components that every child should be familiar with through working with educators in preschool institutions. Following this, the discussion will cover how music is integrated into preschool settings and how it influences the development of a child's musical abilities. Finally, the paper will highlight the role of educators as significant individuals in a child's life, their involvement in conducting musical activities within the educational group.

Keywords: music, emotional development, child, educator, preschool institution

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. EMOCIONALNI RAZVOJ DJETETA	2
3. SOCIJALIZACIJA EMOCIJA	3
3.1. RAZVOJ EMOCIONALNOG IZRAŽAVANJA.....	3
3.2. RAZVOJ EMOCIONALNOG RAZUMIJEVANJA	3
3.3. TEMPERAMENT.....	4
4. SOCIOEMOCIONANE KOMPETENCIJE	5
5. GLAZBA KROZ NACIONALNI KURIKULUM.....	6
5.1. UMJETNIČKO PODRUČJE.....	6
6. GLAZBA I EMOCIJE	7
7. GLAZBA – PRATITELJ PREDŠKOLSKOG DJETETA.....	9
8. RAZVOJ GLAZBENIH SPOSOBNOSTI	11
8.1. RAZVOJ GLAZBENOG IZRAZA U DRUGOJ GODINI ŽIVOTA.....	12
8.2. RAZVOJ GLAZBENOG IZRAZA U TREĆOJ GODINI ŽIVOTA	13
9. GLAZBA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA.....	13
10. ULOGE ODGOJITELJA	17
10.1. Glazbene kompetencije odgojitelja	19
11. ZAKLJUČAK.....	21
12. LITERATURA	22

1. UVOD

Glazba je ta kojom je čovjek okružen cijelog svog života. Od najranije dobi djeca su upoznata s glazbom, a da toga nisu svjesna. Od najranije dobi također se razvijaju u različitim poljima, razvijaju se socijalno, kognitivno, emocionalno. Kako bi pospješili razvoj, glazba je odličan faktor koji tome može pomoći. Glazba ima veliki utjecaj na emocionalni razvoj djeteta, i predstavlja kvalitetno sredstvo za izražavanje i regulaciju emocija od najranije dobi. Kroz različite glazbene aktivnosti djeca razvijaju sposobnost prepoznavanja i razumijevanja vlastitih emocija kao i emocija drugih, što doprinosi njihovom socijalno-emocionalnom razvoju. Glazbene aktivnosti poput slušanja i aktivnog sudjelovanja u glazbi mogu poboljšati emocionalnu inteligenciju, omogućujući djeci bolje suočavanje sa stresom i izražavanje složenih osjećaja na konstruktivan način. Glazba također igra ključnu ulogu u izgradnji emocionalnih veza između djece i njihove obitelji i okoline u kojoj se nalaze. Na primjer, zajedničko pjevanje ili sviranje instrumenata može ojačati emocionalne veze i stvoriti osjećaj sigurnosti i pripadnosti. Ovaj proces potiče empatiju i razumijevanje, jer djeca kroz glazbu uče kako prepoznati i reagirati na emocionalne izraze drugih. Kreativno i poticajno okruženje prepuno glazbenih aktivnosti koje je omogućio odgojitelj, ali koje potiču i njihovi roditelji i okolina, omogućuje djeci slobodu izražavanja i istraživanja vlastitih osjećaja u sigurnom okruženju. Ova sloboda pomaže u razvoju samopouzdanja i osjećaja osobne vrijednosti, što su ključni aspekti emocionalnog razvoja. Nadalje, ritmičke i melodijske strukture glazbe mogu pomoći djeci u regulaciji emocionalnih stanja. Predškolske ustanove, kao i odgojitelji, bitne su uloge u dječjim životima jer provode mnogo zajedničkog vremena i iz tog razloga važno je da im oni pružaju mogućnost da svakodnevno budu okruženi glazbom. Ukupno gledano, glazba je moćan alat koji značajno doprinosi emocionalnom razvoju djece, omogućujući im da kroz kreativno izražavanje razvijaju emocionalnu svijest, empatiju i regulaciju emocija, što su ključni elementi za njihov cjelokupni razvoj i dobrobit.

2. EMOCIONALNI RAZVOJ DJETETA

Dijete je biće koje se svakoga dana razvija u fizičkom, psihološkom, socijalnom, emocionalnom smjeru. Prema autorima (Starč B., Čudina Obradović M., Pleša A., Profaca B., Letica M., 2004) emocije djeteta predškolske dobi itekako se razlikuju od emocija odraslih. Njihove emocije najčešće su jednostavne, spontane te lako pronađu način na koji će ih pokazati. Vrlo su česte, ali zato jako kratko traju, može se reći da su vrlo snažne, ali isto tako i nestabilne. Dijete ih jednostavno mora pokazati otvoreno što pripomaže tome da se shvati kako se dijete i osjeća. Dijete ima svoj tok odrastanja, prirodnog razvoja i sazrijevanja koje će rezultirati kompleksnijim osjećajima, interakciji s drugima te razvoju kognitivnih sposobnosti koje pomažu prilikom razumijevanja i upravljanja djetetovih osjećaja (Jurčević Lozančić, 2016.).

Prema autorici Jurčević Lozančić (2016.) naglašava se da su upravo same emocije, kao i njihova regulacija, dobar pokazatelj vještine pojedinca koji je u stanju uskladiti svoje vlastite emocije s onim što okolina od njega očekuje. Nadalje, pojedinac to radi kako bi se uspješno mogao zaštititi od neugodnih emocija i preusmjeriti ih kako ne bi mogle utjecati na njegovo funkcioniranje (regulacija emocionalnog doživljaja). „Regulacija emocija bitna je sastavnica socijalne kompetencije dok individualnim razlikama u emocionalnoj regulaciji, osim urođenih dispozicija odnosno djetetova temperamenta, prema izražavanju i doživljavanju nekih vrsta emocija mogu značajno pridonijeti i obiteljski čimbenici.“ (Jurčević Lozančić, 2016.: 34 str.)

Time se zaključuje da na djetetovo reguliranje emocija ne utječu oni sami, već utjecaj itekako ima njihova okolina, a to su od najranije dobi upravo njihovi roditelji. Autorica (Brajša-Žganec 2003.) smatrala je to bitnim i provedena su istraživanja unutar emocionalnog života obitelji. Zaključeno je da su sve emocije u obitelji itekako važne te ih se treba izreći, razgovarati o njima te ih razumjeti. Ukoliko se takve stvari prakticiraju, dječji emocionalni razvoj doći će do izražaja, posebno za razvoj emocionalnih kompetencija.

Prema autorici (Jurčević Lozančić, 2016.) roditelji utječu na emocionalnu regulaciju djeteta svojim reakcijama i ponašanjem te odnosima prema djetetovim emocijama. Na koji će način oni razumjeti njihove emocije, važno je, jer može rezultirati određenim posljedicama u njihovom kasnijem ponašanju. Negativno djelovanje rezultat će djetetovim povlačenjem, agresijom, teškoćama u budućim ponašanjima te pojavom emocionalnih poteškoća. Dok nam autor (Shapiro, 2007.) ukazuje na to kako se upravo pozitivnim djelovanjem, poticanjem i uvažavanjem djetetovog emocionalnog stanja i emocija, djeca osjećaju prihvaćeno,

sigurno i ne boje se pokazati ih svojoj okolini. Dijete postaje znatno otvorenije i spremnije suočiti se sa svime što osjeća i time uspješno preuzima kontrolu za svoj emocionalni razvoj i emocionalno ponašanje.

3. SOCIJALIZACIJA EMOCIJA

„Emocionalni razvoj je jedan od najvažnijih procesa u razvoju ličnosti. On je rezultat međusobnih utjecaja naslijeđenih mehanizama reagiranja na emocionalne situacije i procese socijalizacije u obitelji i neposrednoj djetetovoj okolini.“ (Starc i suradnici, 2004; str. 34.) Djetetu je ključna okolina u kojoj se nalazi kako bi bilo potaknuto za vlastiti emocionalni razvoj. Prema autorima (Starc i suradnici, 2004.) djetetova socijalizacija emocija događa se na tri načina. Prvi od tih načina je da on zahvaljujući svojoj okolini promatra i oponaša. Promatra koje od pojava, predmeta, situacija u njemu budi emocije kao što su strah, radost, uzbuđenost, uznemirenost, a koje ne. Drugi način je da je njegova socijalna okolina ta koja mu pruža modele ponašanja i intenziteta emocionalnog izražavanja kroz određene mimike, kretanje, govor, ali i kroz vlastito izražavanje emocija poput straha, sreće i tome sl. Treći i bitan način je kako se tim socijalnim učenjem postiže samoregulacija. Upravo je okolina u kojoj se nalazi ta koja će mu prikazati način na koji stvara naviku kako bi svoje emocije prekrpio, smanjio intenzitet kojim iskazuje svoje emocije, odnosno da ih pokazuje na način koji će društvo prihvatiti.

3.1. RAZVOJ EMOCIONALNOG IZRAŽAVANJA

Dijete od svoje najranije dobi izražava svoje emocije kroz određene geste, mimike i sl. Prema autorima (Starc i suradnici 2004.) prve emocije djeteta koje se jasno daju primijetiti su sviđanje i nesviđanje. Naravno sviđanje prikazuje jedno pozitivno emocionalno stanje koje možemo primijetiti kroz geste poput smješka, vokalizacije i fiksiranjem pogleda, dok je nesviđanje negativno emocionalno stanje koje se razvija kroz plač, zatim mrštenje koje će se razviti u gađenje. Takvo sviđanje i nesviđanja predstavljaju unutrašnje reakcije, osjećaje koje jednim imenom nazivamo emocije (Vasta R., Haith MM., Miller S.A., 1997.). Upravo takve situacije i daljnji emocionalni razvoj usmjeravaju na to kako postoji šest temeljnih emocija, a još kasnijim razvojem te emocije su sve prepoznatljivije.

3.2. RAZVOJ EMOCIONALNOG RAZUMIJEVANJA

Djeca od prvih mjeseci svoga života prepoznaju emocionalne poruke koje im njihova okolina pruža. Kasnije, u odraslijoj dobi, s tri mjeseca, mogu reagirati na ton kojim mu se obraća odrasla osoba. Već sa šest mjeseci može razaznati emocionalna stanja okoline u kojoj

se nalazi, dok u sedmom mjesecu povezuje ton glasa zajedno s licem kako bi lakše mogao razaznati emocionalna stanja odrasle osobe. Već s osam i devet mjeseci djeca počinju shvaćati emocije kao reakcije na nešto što se dogodilo od strane odraslih osoba kako bi zapravo lakše razumjela pozadinu vlastitog ponašanja i emocionalnih reakcija. (Starc i suradnici 2004.)

3.3. TEMPERAMENT

Prema autorima (Starc i suradnici 2004.) u interakcijama između djeteta i njegove okoline, koje su zapravo temelj za njihov emocionalni razvoj, jednu od ključnih uloga ima temperament. To je zapravo specifičnost pojedinog djeteta koja predstavlja sposobnost samoregulacije ponašanja za koje se smatra da je nasljedna. Postoji također i određeni period u kojem djeca u dobi od druge do sedme godine svoga života imaju sve više sastavnica dječjeg temperamenta i koje pobliže mogu prikazati djetetovu ličnost. Tako prema autorima (Rothbartu M. K., Ahadi S.A. i Evans, D.E. 2002. kao što je citirano u Starc i suradnici 2004.) preuzeta je tablica koja prikazuje osnovne sastavnice dječjeg temperamenta od druge do sedme godine.

Tablica 1

Sastavnice dječjeg temperamenta od 2. do 7. godine

POZITIVNA EMOCIONALNOST	smiješak i smijanje na različite ugodne i zanimljive podražaje, uzbuđenje u očekivanju ugodnih doživljaja, uživanje u ugodnim, a pomalo opasnim aktivnostima
NEGATIVNA EMOCIONALNOST	nezadovoljstvo, depresivnost, frustriranost/srdžba u situaciji sprječavanja ili ograničavanja, bojažljivost, neutješivost, strah od moguće opasnosti i boli
SVJESNA KONTROLA PONAŠANJA (vladanje sobom)	susprezanje reakcije, planiranje ponašanja, usmjeravanje i održavanje pozornosti na zadatak, perceptivna osjetljivost za slabe i neprimjetljive podražaje

Ovom tablicom se prikazuje kombinacija karakteristika temperamenata djeteta. Svako dijete prolazi kroz određenu fazu kroz svoje odrastanje što utječe i na sam emocionalni razvoj djeteta.

4. SOCIOEMOCIONANE KOMPETENCIJE

Prema autoricama (Nikolić, Ruškan, 2022.) socioemocionalne kompetencije dijele se na dvije osnovne skupine, a to su osobne i socijalne kompetencije. Ovdje će biti više riječi o osobnim kompetencijama koje utječu na emocionalni razvoj djeteta. Dalje, osobne kompetencije dijele se na još dvije podskupine, a to su samoregulacija i samosvijest (Nikolić, Ruškan, 2022.). Samosvijest je sposobnost koja pripomaže vlastitom prepoznavanju emocija te uz pomoć toga i usmjeravanje na vlastito ponašanje, kao i na procjenjivanje okoline koje ojačava djetetovo samopouzdanje te optimizam (Nikolić, Ruškan, 2022.). Bitno je znati kako slika koja potječe o nama samima proizlazi iz naših vlastitih postignuća u školi, okolini, sportu, poslu. Autorica (Bulat 2014.) naglašava da se samopoštovanje i samopouzdanje kod djece koja još ne mogu govoriti također može poticati i razvijati. Potiče se učenjem znakovnog jezika koje potom stvara prednost za dijete koje se možda do tada osjećalo nesigurnim. Također, ono što proizlazi upravo iz samopoštovanja je mogućnost da sami procijenimo vlastite kompetencije koje će kasnije utjecati na emocionalna postignuća (Nikolić, Ruškan 2022.). Uspješnim emocionalnim razvojem u budućnosti i događajima koji nadolaze bit će puno uspješnije provedena te ostvarena. Druga bitna značajka u emocionalnom razvoju nakon samosvijesti je samoregulacija. Prema autoricama (Nikolić, Ruškan, 2022.) samoregulacija je sposobnost koja upravlja i daje značaj svim vlastitim emocijama, mislima i ponašanjima u svakodnevnim situacijama. Obje od tih značajki itekako su bitne i potrebno ih je poticati kod djece kako bi ih stekla još od najranije dobi. Uspješnim prihvaćanjem, savladavanje, shvaćanjem istoga, puno bolja postignuća imat će u budućnosti. Zrelim emocionalnim stanjem moći će lakše prihvaćati i sebe i svijet oko sebe, lakše razumjeti, shvatiti i prihvatiti svoju okolinu.

Prema autorima (Saarniju 2007., kao što je citirano u Nikolić, Ruškan 2022.) navodi se osam vještina koje su utjecajne za dječji socijalno-emocionalni razvoj: svijest o vlastitim emocijama, sposobnost prepoznavanja i razumijevanja tuđih emocija, sposobnost korištenja rječnikom emocija i izražavanja, sposobnost empatičnoga uključivanja, sposobnost razlikovanja subjektivnoga emocionalnoga iskustva od vanjskoga izražavanja emocija, prilagodljivo suočavanje s averzivnim emocijama i uznemirujućim okolnostima, svijest o emocionalnoj komunikaciji unutar odnosa i sposobnost za emocionalnu samoučinkovitost. Učinkovito razvijanje navedenih vještina rezultirat će pozitivnim razvojem socioemocionalnih kompetencija i jačanjem samopoštovanja.

5. GLAZBA KROZ NACIONALNI KURIKULUM

Predškolska ustanova, kao jedna od odgojno – obrazovnih ustanova, svojim raznim programima i područjima utječe na cjeloviti razvoj djece. Prema Nacionalnom kurikulumu u Hrvatskoj (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske (MZOŠ), 2011.) doprinosi se kvaliteti njihova odrastanja. Svrha predškolskog odgoja i obrazovanja je u tome da djetetu pruži i osigura takve uvjete koji će moći utjecati na svako dijete individualno, a da pritom razviju sve svoje sposobnosti i mogućnosti koje im se pružaju. Pritom moraju paziti da poštuju razvojne i druge čimbenike: od osobnih potreba, do njihovih obitelji, zajednica, vrijednosti, određenih prava i tome slično. Naravno, što god radili, kojom god se aktivnošću bavili ili koji god program provodili, uvijek je jedini cilj i svrha: dobrobit djeteta. Pritom to ne može biti samo od jedne strane, već je itekako potrebna međusobna suradnja. Za odgoj, osobito je važna suradnja između roditelja i odgojitelja, ali sve prema potrebama te razvojnim mogućnostima djeteta. Upravo kroz ovakav kurikulum nastoji se utjecati na razvoj djetetovih kompetencija koje će mu koristiti u snalaženju u osobnom društvenom životu, a jednoga dana i u profesionalnom životu.

5.1. UMJETNIČKO PODRUČJE

Kurikulum je podijeljen na šest bitnih razvojnih područja. Jedno od tih područja je umjetničko područje. Na njihov cjeloviti razvoj bitan utjecaj imaju i područja koja su usmjerena kreativnosti, koja su bliža tom umjetničkom izrazu. Prema Nacionalnom kurikulumu Republike Hrvatske za Umjetničko područje napominje kako „Umjetnička djela i stvaralačke aktivnosti pridonose oblikovanju identiteta učenikâ, jačanju njihova integriteta i samopoštovanja te stvaranju kulturne i ekološke svijesti. Odgoj i obrazovanje za umjetnost pomoću umjetnosti stvara kreativne pojedince koji aktivno sudjeluju u oblikovanju kulture svoje neposredne i šire okoline.“ (NKMZOŠ, 2011; str.208) Zahvaljujući umjetničkom području djeca uspješno razvijaju kritičko mišljenje, kreativnost, slobodu izražavanja i slično.

Djeca će kroz provođenje takvih vrsta aktivnosti „osjetiti zadovoljstvo i izraziti radost sudjelovanja u umjetničkim aktivnostima i stvaralaštvu“ (MZOŠ, 2011; str. 210). Ono bitno je da dijete osjeti zadovoljstvo i sreću, a samim time, htjet će svakodnevno biti u takvom okruženju. Pozitivno je što oni biraju način na koji se žele izraziti: samostalno ili u zajedničkoj aktivnosti. Ako dijete izabere zajedničku aktivnost kao način izražavanja (pripredbe, nastupi, izložbe) ono se uči zajedničkom radu, empatiji, razumijevanju i međusobnoj podršci.

Ukoliko izabere samostalan pristup umjetničkom izražavanju, utoliko će moje svoje umjetničko stvaralaštvo povezati sa svakodnevnim životnim iskustvima, ali i iskustvima drugih ljudi. (MZOŠ, 2011.)

„Umjetnosti u odgoju i obrazovanju pridonose umnomu, osjetilnomu, osjećajnomu, društvenomu, tjelesnomu, duhovnomu i kreativnomu razvoju učenikâ, omogućuju povezivanje učeničkih individualnih znanja, spoznaja i iskustava s drugim odgojno-obrazovnim područjima te njihovo integriranje u šire društvene i kulturne vrijednosne sustave i svjetonazore.“ (MZOŠ, 2011; 208 str.) Djeca možda neće niti biti svjesna koliko zapravo glazba utječe na njih same, ali svakodnevnim utjecajem odgojitelja, roditelja te uključenosti glazbe u njihov život, kasnije će shvatiti kolike prednosti su dobili. Na samom početku naglašeno je kako je upravo glazba ta koja će na svim razinama pridonositi razvoju djeteta u svim aspektima njegovih životnih mogućnosti i prilika.

6. GLAZBA I EMOCIJE

Glazba je ta koja, osim što pruža užitak i vlastito zadovoljstvo, stvara i puno veći utjecaj na čovjeka, omogućuje mnogo tjelesnih, socijalnih i emocionalnih dobrobiti. (Krstić, Milić, 2017.) Emocije mogu biti povezane s različitim životnim situacijama s kojima se čovjek susreće. One ponekad mogu zavladata ljudima. Kratke su, ali intenzivne reakcije na sve čime je čovjek okružen. Prema autorici (Škojo, 2019.) one su sastavljene od više različitih dijelova, a to su kognitivne komponente subjektivnog osjećaja, fiziološke reakcije, ekspresije i tendencije djelovanja. Tako je i glazba ona koja utječe na emocije čovjeka. Autorica (Haber, 1999.) naglašava kako je glazba ta koja ima jak emocionalan utjecaj na čovjeka te je nemoguće izračunati i odrediti njezino djelovanje u svakodnevicu. Glazba ima toliku sposobnost da emocije može izazvati u potpunosti ili ih promijeniti. Ima takav utjecaj da u trenutku čovjeka može toliko dotaknuti, razveseliti ga, ganuti ili čak i razljutiti i rastužiti. Autor (Majer, 2015.) smatra da je zahvaljujući svojoj analizi došao do zaključka kako ne postoje ugodne i neugodne emocije o kojim se raspravlja, već su to sve ugodni te neugodni emocionalni doživljaji koji prožimaju ljude tijekom slušanja glazbe. U trenucima slušanje glazbe, postoji mogućnost prožimanja određenih očekivanja: što će se čuti, kako će nešto zvučati i koje će emocije ta glazba pobuditi. No, u trenutku se očekivanja mogu pretvoriti u neizvjesnost. Glazbeni doživljaji koji prožimaju tu neizvjesnost su vrlo bliski osjećajima koje proizlaze iz stvarnog života. (Mejer, 2015.) Unutar samoga života, ali i u životu prilikom slušanja glazbe, sve emocije koje nastaju imaju svoju

suštinu: od nepoznavanja i svijesti o nemoći i nesposobnostima, do toga da su sve emocije koje proizlaze snažne i djelotvorne. (Mejer, 2015.)

Postoje brojna istraživanja koja pokušaju shvatiti zašto glazba potiče toliki preokret u ljudima i odakle tolika privrženost glazbi. Upravo zato, mnogi si i dan danas postavljaju pitanje „Kako zvukovi, koji su, na kraju krajeva, samo zvukovi imaju moć da tako duboko pokrenu emocije?“ (Autor Škojo 2019., citirano prema Bennetu 2003.) Naposljetku, nakon provedenih istraživanja koje sve emocije mogu pobuditi slušanje glazbe u ljudima, zaključeno je da do izražaja dolazi svih šest osnovnih emocija (strah, ljutnja, sreća, iznenađenje, tuga i gađenje). Istraživanje je također pokazalo da je teško razlikovati emocije straha i ljutnje prilikom slušanja glazbe. Najzahtjevnija je za prepoznavanje u glazbi bila upravo emocija iznenađenja, a lakše i prepoznaju emocije sreće i tuge od straha i ljutnje. (Škojo, 2019.) Osim što su za slušanje glazbe važne vrste emocija, istraživanja su pokazala kako je i sam intenzitet emocija važan razlog za slušanje glazbe.

Naravno, tu postoje i individualni čimbenici koji prikazuju doživljaj emocija u glazbi. Prema autorici (Škojo, 2019.) fizički čimbenici pojedinca predstavljaju mjesto na kojem se glazba sluša, ali i vrijeme, u kojem vremenu se to događa. Zatim bitni društveni čimbenici su ti sluša li osoba sama tu glazbu ili se pritom nalazi u nekom društvu te ostali elementi koji pritom ulaze u samu izvedbu glazbe. Bitno je razumjeti da nisu samo ovi čimbenici ti koji utječu na emocije već i glazbena struktura ima itekako važan utjecaj na sam intenzitet emocija koje čovjek proživljava. (Škojo, 2019.) Tempo same glazbe je izuzetno bitan jer su istraživanja pokazala da upravo izmjena sporog i brzog tempa utječe i na razvoj emocija sreće i tuge. (Škojo, 2019.) Ono što zapravo povezuje emocije i glazbu proizlazi iz tih fizioloških reakcija slušatelja. Događaju se vidne promjene u srčanom ritmu, disanju te krvnom tlaku i temperaturi koje se događaju upravo u trenucima prilikom slušanja glazbenog sadržaja, a pritom se dobivaju različite emocionalne reakcije. (Škojo, 2019.) Kasnije, zbog velikog zanimanja za ovu temu, potaknuta su brojna druga istraživanja. Provedeno je istraživanje o povezanosti emocionalnog sadržaja i glazbene strukture u kojem su ispitanici bili trogodišnjaci te odrasle osobe. Na temelju dvadeset i osam glazbenih uzoraka trebali su procijeniti emocije poput sreće, tuge i ljutnje. (Škojo, 2019.) Rezultati su pokazali kako ista glazba utječe i budi jednake emocije kod slušatelja bez obzira na njihovu različitu dob. Kroz ta kvalitativna istraživanja kroz koja su ispitanici trebali opisati glazbu koju su preslušavali, moglo se zaključiti kako se djeca razlikuju od odraslih u opisima.

Djeca su mnogo otvorenije pristupila tome, puno jasnije su definirali glazbu pomoću emocionalnih pojmova. Oni su se raspisali te opisivali ton, ritam i izvanglazbeni sadržaj, dok su se odrasli više fokusirali i pritom komentirali tonsku visinu i melodijska kretanja. (Škojo, 2019.) Istraživanjem je zaključeno kako djeca ipak imaju veću tendenciju otvaranju, kako drugima, tako i sebi samima te svojim emocijama, dok primjerice odrasli, što su stariji, skloniji su zatvaranju i prikrivanju svojih emocija. Stoga su se djeca i kroz slušanje glazbe, te kasnije njihove analize, mogla više otvoriti pomoću emocionalnih pojmova.

Provedeno je još jedno istraživanje koje bi moglo utjecati na razumijevanje emocija koje se događaju i pobuđuju prilikom slušanja glazbe. Jednako tako kao što i glazba utječe, i sam tekst može jednako djelotvorno djelovati na emocije. Iz tih razloga provedeno je još jedno istraživanje koje bi moglo biti odlično rješenje za dešifriranje brzih i učinkovitih emocija na slušatelje. Ovo istraživanje odnosilo se na odnos teksta i melodije. Prema autorici (Škojo, 2019.) istraživanja pokazuju kako je glazba ta koja je dominantnija u stvaranju emocionalnih reakcija. Čak dovodi do toga da u jednom trenutku stihovi, odnosno sam tekst utječu na emocije, ali u negativnom smislu, odnosno smanjuju pozitivan emocionalni doživljaj te povećaju emocionalne reakcije poput tuge ili ljutnje. (Škojo, 2019.)

Naravno da pritom i vlastita upoznatost s glazbenim strukturama, načelima te sadržajima isto tako mogu utjecati na razvijanje emocija prema glazbi. Stoga je važno napomenuti kako će ljudi različitog glazbenog obrazovanja drugačije, odnosno različito primiti i razumjeti glazbu s kojom se susreću. Emocionalni okidači mijenjat će se ovisno upravo o poznavanju strukturnih glazbenih značajki. (Škojo, 2019.) Također i ovdje su provedena određena istraživanja kako bi ustanovili je li uistinu tako te ima li veze obrazovanje s emocionalnim okidačem i razumijevanjem same glazbe. Nakon odslušane glazbe, pozitivne emocije su te koje rastu, koje su dobile na značaju, dok se intenzitet negativnih emocija u potpunosti smanjio. (Škoja, 2019.) Pritom što su više bili upoznati sa samom strukturom glazbe, njihove uznemirujuće ili negativne emocije smanjivale su se jer su bili sigurniji, svjesniji koja ih glazba okružuje te je to u njima povećavalo intenzitet pozitivnih emocija (sreće, radoznalosti i tome sl.). (Škoja, 2019.)

7. GLAZBA – PRATITELJ PREDŠKOLSKOG DJETETA

Pristupi li se jednoj od dječjih soba, svlačionica, blagovaonica, primijetit će se različiti dječji interesi i želje, njihovo znanje, njihove vještine. U cijelom tom radu vidi se i svakodnevni trud i rad odgojiteljica s djecom. Upravo različitim pristupima, načinima, primijetit će se i

kako unutar skupina velika većina glazbenih aktivnosti dobiva svoje zasluženno mjesto unutar skupine. (Makjanić, 2023.) Razna istraživanja dokazala su važnost glazbe u poticanju raznih elemenata razvoja kod djece. Iz tih razloga važno je glazbene aktivnosti uvrstiti u predškolske ustanove. (Majsec Vrbanić, 2009.) „Svakodnevnim slušanjem malih cjelina raznih glazbenih ostvarenja glazba postaje djetetu potreba, drug u igri i malim radnim zadacima.“ (Makjanić, 2023. str: 18.) Upravo je to i cilj: da glazba bude ta koja će djeci postati svakodnevica, koju će djeca samoinicijativno tražiti te na kraju i samostalno provoditi. Oni će biti ti koji će predlagati kako ponovno žele doživjeti tu glazbu, bolje će ju upoznati i htjet će sve učestalije boraviti u takvim aktivnostima. (Makjanić, 2023.) Naravno, ne mogu se djeca sama uključiti u novi sadržaj i nepoznate aktivnosti. Na razvoj glazbenih sposobnosti veliki utjecaj ima djetetova okolina u najranijem djetinjstvu. (Starc i suradnici 2004.) Stoga su odgojitelji ti koji bi trebali biti modeli i pružiti im takav sadržaj, ponuditi im priliku da otvore taj svijet te da ga istražuju. Glazba bi im trebala postati dio svakodnevnog života unutar same igre i svakodnevnih događanja.

Tako prema autorici (Makjanić, 2023.) djeca su jednog dana unutar svojih slobodnih aktivnosti osmislila svoju vlastitu igru „Kuhinjski orkestar.“ Uz pomoć kuhinjskog pribora koji je predstavljao udaraljke, (žličice, čaše, tanjurići i udaranje bata o drvenu podlogute zvuk aparata za mljevenje kave) osmislili su svoju vlastitu igru, igru zvukova. Djeca su među sobom izabrali svoga dirigenta koji potom bira kojim će se udaraljka svirati. Također, među sobom biraju kako će se koji instrument javljati. Na taj način stvorili su svoju igru, igru zvukova i stvorena je određena melodija. Tu melodiju oni su nazvali „Medvjedov ples.“ Kasnije su tu melodiju koristili i u raznim svojim igrama, ali i u igrokazu kojeg su glumili. Upravo to se želi i postići s glazbom unutar jedne odgojne skupine, da im se pruži mogućnost da je čuju, da im se pokažu svi načini na koje se ta glazba može odvijati, ali kasnije situacije treba prepustiti djeci.

Time se potiče njihova želja za kreiranjem i osmišljavanjem nečega novoga. Djeca žele biti okružena glazbom jer to u njima budi pozitivne emocije, emocije sreće i uzbuđenja. Pozitivne emocije zatim na sebe vežu puno bitnih stvari kao što je veće samopouzdanje i samopoštovanje. Zato je nužno da glazba bude što češći pratitelj u predškolskom odgoju jer će donijeti puno pozitivnih strana, dijete će biti emocionalno upotpunjeno što je ključno za njegov cjeloviti razvoj.

Autorica (Makjanić, 2023.) izražava želju da se unutar odgojno-obrazovne skupine kod djece pobudi interes za aktivno slušanje te razumijevanje glazbe što češćim slušanjem glazbe.. No, cilj prolaženja takvih aktivnosti s djecom, puštajući im glazbu je da oni u njoj uspiju pronaći izvor skladnih sadržaja koje će zatim oni što je najbitnije moći dopuniti svojim prijedlozima i svojim idejama te stvaralaštvom. (Makjanić, 2023.) „Samo će tako glazba postati svakodnevni pratilac djece, njihov drug i prijatelj, sastavni dio njihova života.“ (Makjanić, 2023. str: 29) Cilj unutar glazbenog odgoja predškolske ustanove je omogućiti djetetu glazbenu percepciju unutar svijeta, odnosno osjetiti doživljaj koji se ostvaruje putem glazbenog uživanja, a temelji se na emocijama. (Jurišić G., Palmić S., 2002) U trenutku kad dijete čuje glazbu, samo će htjeti početi plesati, kretati se zato je dobro da predškolske ustanove budu poticatelji slušanja glazbe kod djece.

8. RAZVOJ GLAZBENIH SPOSOBNOSTI

Prema autorima (Starc i suradnici 2004.) svako razvijeno dijete posjeduje biološke mogućnosti prepoznavanja glazbe, prepoznavanja zvuka i njegovih kombinacija. Glazba kod djeteta može se izraziti na više načina: kroz pokret, glas, a naravno i kroz vlastitu improvizaciju. Pokret kod djeteta je od najmanje dobi uključen jer sve što im je potrebno pokazuju svojim tijelom. Tako je i jedna od bitnih stvari za djetetov emocionalni razvoj da uspostavlja što bliži odnos s tijelom, pokretom, a to će itekako moći ostvariti kroz igru i glazbu. (Happ E. Happ R., 2004.) Glas je jedan od bitnijih alata u cjelokupnom razvoju djeteta. Stoga i kroz glazbene aktivnosti što je razvijeniji govor, razvijaju se određene glazbene kvalitete jezika i govora. Ukoliko se ne potiče razvijanje glasa, glazbe u djetetovom životu, postoji mogućnost da se taj glazbeni talent uopće neće razviti. (Sacks, 2012.)

Djeca koriste rime te se sa svojim glasom jako vole igrati, to rade spontano, mijenjanjem boje glasa, bržim ili sporim govorom. Sve to utječe na razvijanje njihova vokala. Kod glasa pjevanje je osnova, a kod djece pjevanje predstavlja jednu radosnu aktivnost koja im pomaže unjihovom emocionalnom izražavanju. (Happ E., Happ R., 2004) Glazbene mogućnosti isposobnosti se rano pokazuju jer čak i fetus reagira na vanjske zvukove i ritmičke podražaje. (Starc i suradnici 2004.) Nakon proučavanja glazbenog odgoja Leo Kastenberga došao je do zaključka kako glazba vrši utjecaj na djecu od njihove najranije dobi. (Majsec Vrbanić, 2009.)Svi ovi načini mogu pomoću u razvoju glazbenih sposobnosti kod djeteta.

Glazbena sposobnost je biološki utemeljena i ona je zapravo odijeljena od govora. U nekim slučajevima se pokazalo kako je u trenucima oštećenja mozga došlo do potpunog zakazivanja

govornih sposobnosti, dok su glazbene bile očuvane. (Starc i suradnici 2004.) Smatra se kako najveći doživljaj emocija i osjetljivosti na glazbene podražaje traje od samog rođenja pa do druge godine djetetova života. (Starc i suradnici 2004.) Stoga je nužno da se upravo od djetetove najranije dobi pruži kvalitetno i pogodno glazbeno okruženje, da se potakne da se s djecom pjeva te da ono može aktivno sudjelovati u stvaranju svog glazbenog doživljaja. (Starc i suradnici 2004.)

Kroz različite načine i različito osmišljene vježbe može se utjecati da dijete sustavno bude upoznato s elementima glazbe. Glavni cilj u tome je razvijanje sluha čime je i komunikacija kvalitetnija, kako verbalno tako i odnosu na jačinu i boju glasa. (Majsec Vrbanić, 2009.) Djeca na samom početku glazbu prihvaćaju na emocionalnoj razini, kroz svoje emocionalno iskustvo. Na takav način uživaju u glazbi u osnovnom stupnju te tako stječu svoja prva glazbena iskustva, koja su pritom naravno prilagođena njihovim sposobnostima. (Majsec Vrbanić, 2009.) Svako novo iskustvo, utječe na razvoj djetetovih vještina i sposobnosti te sazrijevanju na emocionalnoj razini. Opet se primjećuje kako nije nužno biti posebno obrazovan kako bi glazba utjecala na emocionalnoj razini. Glazba u kojem god periodu života bude uključena u djetetov život jednako tako utječe i na razvoj emocionalnoga.

8.1. RAZVOJ GLAZBENOG IZRAZA U DRUGOJ GODINI ŽIVOTA

Ukoliko se dijete prati od najranije dobi, može se primijetiti da je okruženo glazbom, ona je njegov redovni pratitelj u životnim situacijama. Već od prvih godina dijete traži i prati zvukove oko sebe. Radi razne stvari kako bi zapravo i imalo priliku čuti te zvukove, poput gukanja, igranja s igračkama koje proizvode određene zvukove, slušanje osoba koje ga okružuju. (Makjanić, 2023.)

Glazba je ta koja će u tim trenucima pobuditi u djetetu radost, uzbuđenost, buditi će određene emocije. Stoga će ono uvijek i težiti i htjeti biti okružen glazbom. Nježna i smirujuća glazba, bez obzira na koji način izvedena, dijete će potaknuti na ugodne emocije te želju za plesom, pokretom, osluškivat će svaki zvuk melodije i tražit će uzrok svojeg pozitivnog emocionalnog doživljaja. (Makjanić, 2023.) Bitno je da se dijete uvijek potiče glazbenim aktivnostima kako bi razvilo svoj glas, a kroz određene aktivnosti i na bolji osjećaj za ritam. Smatra se da je važno za dijete da se do njegove treće godine života u glazbenom razvoju usmjeri na usvajanje glazbenih aktivnosti poput slušanja glazbe, glazbene igre za razvoj glazbene osjetljivosti te pjevanje. (Makjanić, 2023.) Prema autorima (Starc i suradnici 2004.) u dobi od osamnaestog do dvadeset četvrtog mjeseca djeca počinju sa spontanom pjevanjem, onako kako su oni sami

doživjeli glazbu, najčešće je to upravo pjevanje bez nekih smislenih riječi, više se to bazira na oponašanju drugih, ostalih tekstova ili melodija koje su čuli. U razdoblju od druge godine se proteže spontano pjevanje i dalje oponašanje melodija koje čuju.

8.2. RAZVOJ GLAZBENOG IZRAZA U TREĆOJ GODINI ŽIVOTA

Ako se s djetetom već od druge godine aktivno radilo s glazbom, već u trećoj godini bit će to samo nadovezivanje na već poznato prethodno znanje. Djeca će poprilično biti sigurna u tom dijelu jer su već upoznati s glazbom koja im je dosad svakodnevica. U trećoj godini djeca su samopouzdanija u ono što rade, sigurnije komuniciraju s drugima, sigurnije su motoričke radnje i tome slično. Tako je i što se tiče glazbenog dijela. Dijete je sigurnije, ali i dalje jednako voli provoditi i sve one aktivnosti koje je usvojilo u svojoj drugoj godini života od brojalica pa do tašunjalki... Sve nove igre s pjevanjem s kojima se upoznaje, a u kojima je potrebno kretanje, dijete više zainteresirano jer je motorički sposobnije i bolje ih izvršava što mu daje motivaciju za daljnjim izvršavanjem glazbenih aktivnosti. Veliki napredak je u tome što će u toj dobi i samo predlagati neke nove ideje za igre s pjevanjem, htjet će ih izmijeniti i nadograditi. Ako to bude prihvaćeno od strane vršnjaka, budi se radost u djetetu. (Makjanić, 2023.) Ono se ponovno povezuje s emocionalnim doživljavanjem i rastom u tim trenucima. Općenito kod djece, igre s pjevanjem bude radost radi zajedničkog druženja. (Gospodnetić, 2015.) Veliki su pokazatelj emocionalnog rasta jer zahvaljujući njima djeca se povezuju i s ostalom djecom, uče se određenim pravilima te odgovornostima što u njima budi ponos. Smatraju to važnima pa uspješnim pristupom takvim aktivnostima u djeci se događaju ugodne emocije, ugodan emocionalni doživljaj. Djetetu u trećoj godini života raste želja i interes za glazbom, koordiniraniji su, te je veća količina spontanog pjevanja u kojem oni zapravo već uspješno mogu razaznati te oponašati ritam i melodiju. (Starc i suradnici, 2004.)

9. GLAZBA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA

Unutar odgojno - obrazovane prakse teži se određenim poboljšanjima, poboljšanjem kvalitete same prakse, a sve radi dobrobiti djeteta. Svaki novi pokret predodređen je unaprjeđenju djeteta i njegovih sposobnosti. Predškolske ustanove za rani i predškolski odgoj, kao odgojno - obrazovne ustanove, predstavljaju potencijalan čimbenik koji utječe na oblikovanje djeteta u cjelini kroz povezivanje njegovih intelektualnih, emocionalnih i socijalnih veza. Kroz različite metode učenja i odgoja, odgojno - obrazovne ustanove uspijevaju povezati sve ove veze u cjelinu. Kroz kutiće koji se nalaze u dječjim sobama, djeca najlakše

moгу istraživati, pokazati svoju kreativnost, učiti se novim vještinama, ali i odgovornosti te samostalnosti. Kako je dijete to koje od najranije dobi reagira na zvučne podražaje oko sebe: od vlastitih zvukova, zvukova igrački i zvukova okoline, može se reći da je glazbeni razvoj započeo ili započinje od samog rođenja. (Vidulin, 2016.) Naravno poželjno je da njihova okolina bude ta koja će ustrajati u njihovom glazbenom razvoju. Pritom, to se najviše odnosi na članove obitelji koji bi trebali biti djetetovi prvotni pomagači. Ponekad to nije slučaj pa se velika očekivanja prenose na važne ustanove koje imaju bitan utjecaj na djetetov život, kao što su predškolske ustanove. Unutar njih može se započeti s glazbenim odgojem i obrazovanjem djece.

Naravno, kako bi se takvo nešto moglo provoditi u predškolskim ustanovama i kod djece potaknuti zainteresiranost, a da se pritom razviju i glazbene sposobnosti, nužno je vidjeti kako to uspješno provesti. Za početak, bitno je slušati interese i želje same djece, a onda na temelju toga pronaći aktivnosti koje će pritom biti primjerene za njihovu dob i njihove mogućnosti i sposobnosti. (Vidulin, 2016.) Zatim će se djeci polako uvoditi glazba, na različite načine kroz glazbene i izvan glazbene aktivnosti. Na način da to djeci bude interesantno, zanimljivo i zabavno. Djeca će tako uživati i razviti svoje nove vještine te produbiti svoju kreativnost.

Unutar samog procesa za ostvarenje glazbenog napretka, tri su važna preduvjeta za ostvarenje. Tri čimbenika o kojima je riječ su muzikalnost, postojeće glazbene sposobnosti i glazbena inteligencija. (Vidulin, 2016.) Svaki od tih čimbenika jednako je važan i jednako može utjecati na razvoj glazbenih sposobnosti. Kroz muzikalnost djeteta razmatra se koliko ono zapravo doživljava glazbu, koliko je emocionalno doživljava: njezinu vrijednost te ostala svojstva. Uz sve to, kada se govori o muzikalnosti, podrazumijeva se doživljaj djeteta na ono što čuje, koliko razumije isto te koliko vrednuje glazbu. (Vidulin, 2016.) Glazbena sposobnost je spoj koji se odnosi na nasljedni čimbenik i ono što su načuli kroz formalne i neformalne situacije, a da zahvaljujući tome uspijevaju doći do glazbenog djela. Pošto je razvijanje sposobnosti jedna od razvojnih zadaća, jednako tako se potiče da se i glazbene sposobnosti prate, usmjeravaju i potiču, sve kroz djetetove interese i potrebe. Glazbena inteligencija više se odnosi na kognitivnu spoznaju o glazbi koja ga okružuje, odnosno na koje sve načine može preoblikovati te osmisliti glazbene obrasce. (Vidulin, 2016.) Naposljetku, sve ovisi o samom djetetu, njegovom naslijeđu, okruženju u kojem se nalazi, ali najveći dio proizlazi iz njegovih interesa, želja te vlastitog poznavanja glazbe.

Glazbeni odgoj danas je u predškolskim ustanovama postao svakodnevica, sastavni dio odgojno - obrazovnog procesa, unutar skupina provodi se redovito. Zahvaljujući glazbenom odgoju koji se provodi unutar skupina, djeca se upoznaju s glazbom koja ih okružuje, s njezinim osnovnim pojmovima na jedan prirodan i njima interesantan te prihvatljiv način. Najbitniji je pristup djeci. Kada se uvode novi pojmovi ili aktivnost, potrebno ju je uvesti na način da ih se ne prisiljava da moraju raditi nešto što ne žele, napraviti tako da njima to bude prihvatljivo i zanimljivo za njihov uzrast. Tako je i s glazbenim aktivnostima, djeci se uvode prirodno, na zanimljiv, pristupačan način za njih. Zahvaljujući uvođenju glazbenih aktivnosti, kod djece se potiče razvoj njihovih potencijala, lakše se otkrivaju glazbeni potencijali, ali također i glazbene sposobnosti koje pomažu prilikom usavršavanja glazbenih vještina koje su djeca dotada možda već i imala, ali se nedovoljno radilo na tome.

U trenucima kad se glazbi pristupi kroz stvaralačke postupke, pripomaže se doživljajnom izražavanju, ali naravno i napretku u glazbenom i općem razvoju djece. Kroz glazbene aktivnosti unutar skupine, utječe se na dijete na svim poljima: na spoznajnu, govornu emocionalnu te socijalnu interakciju kako s vršnjacima tako i s odraslima. (Vidulin, 2016.) Velika važnost je zapravo ne samo u tome kako će se ta glazbena aktivnosti provoditi unutar skupine već i zapravo sam proces prije: planiranje te aktivnosti kako bi djeci to bilo nešto što je prirodno, kako bi sam tijek njihova razvoja išao prirodno te kao nešto što može dodatno potaknuti njihov napredak. Većina autora smatra kako je period oko njihove treće godine života, ovisno o društvenim uvjetima tog djeteta kao i kvaliteti glazbe koja ga okružuje, presudan trenutak u kojem se javljaju različite glazbene reakcije te doživljaji svakog djeteta pojedinačno. (Vidulin, 2016.) Najbolji period za rad glazbenih aktivnosti u predškolskim ustanovama preporuča se od treće do šeste godine djetetova života. On za dijete predstavlja veću mogućnost glazbenog razvoja, glazbenog napretka koja ovisi o stupnju razvoja djeteta te poznavanju glazbe i kvaliteti dotadašnjeg glazbenog odgoja. U tom periodu moći će se postizati konkretniji rezultati za djecu.

Provedena su istraživanja u kojima se pokušava sugerirati što će to sve djeca moći postići ukoliko se budu provodile glazbene aktivnosti u dječjim skupinama. U prva dva načina razlikujemo razine ovladavanja i imitacije. Prva razina utječe na auditivni dio u kojem se istražuju zvukovi koje dijete čuje u svojoj okolini, ali je zapravo naglasak na glasnoću i boju. Nakon toga uvode se glazbala koja se povezuju s ponavljanjem ritma. S drugom razinom prelazi

se na djetetov osobni doživljaj glazbe. Njihovim izražavanjem poseban naglasak je na pjevanju, a sam napredak u pjevanju postiže se kroz tempo i dinamiku. (Vidulin, 2016.)

Sa svakim uzrastom potrebno je uvoditi glazbu. To što će se konkretni rezultati najbolje od djetetove treće do šeste godine, ne znači da su djeca prije te dobi zakinuta glazbom. Dapače, preporuča se da se glazbenim aktivnostima i uvođenjem glazbenog odgoja započne od najranije dobi kako bi i od najranije dobi utjecali na djetetov razvoj i u glazbenom polju, ali i u emocionalnom, socijalnom, govornom razvoju. S djecom jasličke dobi, do treće godine života, preporuča se i prilagodba glazbenih aktivnosti. Savjetuje se da glazbene podražaje prije svega trebaju dobivati i prepoznavati kroz slušanje i otkrivanje njihove zvučne okoline. Na takav način oni postaju istraživači svoje okoline, ali ono što se ovim aktivnostima pobuđuje je ta zainteresiranost i navika da budu okruženi i otkrivaju glazbu. Slušanjem glazbe započet će i njihov glazbeni razvoj s naglaskom na djetetovu sposobnost. U toj dobi glavni cilj je da kroz „usputno“, nesvjesno slušanje glazbe, postane svjesnije osluškivanje, da se poveća njihov interes za sve zvukove koji ih okružuju, od njihovih vlastitih zvukova, zvukova igrački do glasova odraslih. Time će postići auditivnu radoznalost koja će postati temelj za pamćenje i poznavanje zvučnog okruženja. (Vidulin, 2016.) Iako je zvučna okolina odličan temelj za spoznavanje okoline, zvuka te ulaska u glazbeni svijet, odličan način za bolje upoznavanje s glazbom je i upoznavanje djece s brojalicama i kratkim pjesmama. Upoznat će ih kroz njihovo stalno slušanje i ponavljanje, ali bez potrebe za tim da ih se tjera da ih nauče. Kroz takve aktivnosti kao i s glazbenim igrama radi se na dječjem razvoju ritma, motorike i govora te se time utječe na emocionalni razvoj djeteta jer takve aktivnosti bude u djeci vedro i radosno raspoloženje. Budi se njihova želja za aktivnošću i uključivanjem u svaku od tih glazbenih igara, brojalicu ili pjesmu.

Od treće godine djetetova života unutar predškolskih ustanova mogu se ostvariti konkretni uspješni rezultati u različitim dijelovima glazbenog odgojno - obrazovnog područja. Neka od njih su: slušanje glazbe, pjevanje, usavršavanje glazbenih igara i sviranje na udaraljka koje potiču bolji razvoj osjeta ritma. Unaprijed treba imati smislen plan kako provesti te glazbene aktivnosti, kako bi pozitivno utjecali na dijete. Dolazi do pobuđivanja i razvijanja interesa za glazbu, razvija se njihova želja za što češćim sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima. Time započinje njihov konkretni razvoj glazbenih sposobnosti. (Vidulin, 2016.) Njeguje se glas, djeca počinju biti samostalnija u provođenju glazbenih aktivnosti od brojalice do igre s pjevanjem, upoznatiji su i bolje prepoznaju osnovne glazbene sastavnice. Što su stariji njihove glazbene percepcije proširuju se i obogaćuju. Tako djeca u dobi od pet godina posvećuju se više

intonaciji, pravilnom pjevanju te razvijanju glazbenog pamćenja, usklađenija su i preciznija u ritmu te brže mogu svladati skladbe, dijelove koji se ponavljaju koji su izražajni i tome slično. U ovom periodu njihova života iskazuje se najveći emocionalni razvoj kod djece jer što su više upoznati sa skladbama, može se primijetiti i veći utjecaj na njihove emocije. Ukoliko su te skladbe vedrijeg tona i djeca će bit radosnija, veselija, dok s druge strane ukoliko su skladbe monotonog tona, tužnije, kod djece bude tugu. Većim poznavanjem glazbe, događa se i cjelovitiji razvoj djeteta. Kroz različite odgojno - obrazovne aktivnosti djeca su sve više uključena u aktivnosti poput pjevanja, sviranja udaraljki kao i slušanju glazbenih djela.

Glazbene aktivnosti u predškolskim ustanovama su povezane i s drugim područjima koji služe kako bi dijete produbilo svoje poznavanje glazbe kao i glazbenog iskustva. Sve te glazbene aktivnosti koje se provode unutar skupine povezane su i s drugim aktivnostima i područjima te glazba postaje izvor ne samo glazbenih sposobnosti, već i stvaranja identiteta djeteta u kojem dijete postaje cjelovito u spoznajnom, socijalnom i emocionalnom polju. (Vidulin, 2016.) Glazba je ta koja je ukazala na brojne dobrobiti unutar odgojno-obrazovne skupine za život djeteta koje je postalo puno više motiviranije, zainteresiranije, željnije puno veće uključenosti u aktivnosti i interakciji sa svojim vršnjacima kao i s odraslima. U svakom trenutku započinjanja glazbenog odgoja bitno je pratiti djetetove želje i interese, ali i vidjeti koliko je njihovo predznanje, ali kolika je i spoznaja o onome što se želi naučiti djecu. Odgojitelji moraju polaziti od djetetovih glazbenih sposobnosti (dječjeg glasa, pjevačkih mogućnosti, osjećaja za metar i ritam, sposobnosti pamćenja, slušanja i improvizacije) kako bi mogli ostvariti svakodnevni rad na području glazbe. Glazba je ta koja se u predškolskim ustanovama provodi kroz različite načine: pjevanjem, brojalicama, igrama s pjevanjem, sviranjem na udaraljka, dramtizacijom, aktivnim slušanjem i slično. Sve ovo dovodi do boljeg samostalnijeg glazbenog izražavanja djeteta. Uspješnijim glazbenim razvojem, doći će do uspješnijeg emocionalnog razvoja djeteta čime će dijete u kasnijoj dobi zadobiti brojne benefite.

10. ULOGE ODGOJITELJA

U životima djece što god oni radili, bitni su ljudi koji će ih usmjeravati i poticati radi njihove dobrobiti. Odgojitelji su itekako bitan dio njihove svakodnevnice i utječu na njihov razvoj. Profesija odgojitelja predstavlja se kao jedna dinamična, složena i trajna. U takvoj profesiji nužno je kontinuirano raditi na sebi, svom profesionalnom usavršavanju kako bi djeci mogli biti najbolji primjer, najbolji model. (Miočić, 2012.) Oni bi zapravo kroz svoj rad

trebali razvijati svijest za promišljanje, organiziranje, planiranje i realiziranje glazbenog odgoja unutar skupine te bi time postali puno više osvješteniji koliku moć glazba ima za djecu, njihov napredak u emocionalnom razvoju čime dijete postaje cjelovitije. Odgojitelji su jedni od onih koji uvode djeci glazbu u život, stoga je itekako bitan njihov stav prema glazbi kako bi ga uopće i mogli prenijeti djeci. S njihovim stavom prema glazbi, djeca će moći zadobiti ili želju i potrebu, zainteresiranost za slušanje glazbe i bivanjem u takvim aktivnostima ili će ih odbiti i u njima probuditi negativne osjećaje za isto. Najbitnija uloga odgojitelja u tom trenutku je svakom djetetu pristupiti individualno, pokazati mu svojim primjerom koliko je glazba bitna i u njihovim životima i koliko se u glazbi zapravo uživa. Na taj način zadobiti interes djece, čije će se vještine početi razvijati. Provedena su i istraživanja koja ukazuju na to da kad se u skupini djeci pusti glazba i radi se s njima na njihovim glazbenim sposobnostima, ima veliki utjecaj na dijete, njegov opći razvoj, razvoj vještina, emocionalnog sazrijevanja, dok kod djece u čijoj rutini glazba nije dio sastavni dio, takav pomak se ne vidi djetetovom životu. (Miočić, 2012.)

S obzirom na to da većina roditelja živi užurbanim životom, ne stignu se posvetiti djetetu u radu različitih aktivnosti. Stoga tu ulogu preuzimaju odgojitelji i pružaju im što je više moguće aktivnosti, sadržaja koje će njima biti zanimljivi, a opet poučni te će pomoći u produblivanju i razvoju njihovih vještina i znanja. Odgojitelji svojim radom i uvođenjem glazbenih aktivnosti, imat će važnu ulogu na koji način prenijeti tu glazbu djeci jer upravo uspješnim uvođenjem glazbe djeca će imati brojne pozitivne udjele. Jačat će im se samopoštovanje, samopouzdanje, komunikacijske vještine bit će naprednije, svijest o okolini i drugima. Ukoliko odgojitelj započne s igrama s pjevanjem, brojalicama te ih bude poticao na sudjelovanje, svojim primjerom pokazao kako uživa u ovome što radi, da pokaže kako i on volibiti okružen glazbom te kako njega to čini drugačijim, djeca će se htjeti priključiti toj aktivnosti.

Odgojitelj će prilikom izvođenja igara, objašnjavati pravila te potaknuti djecu na osamostaljivanje kako bi djeca sama čim prije mogla postati odgovornija, ali i da mogu shvatiti koliku im zapravo radost budi određena igra s pjevanjem. (Gospodnetić, 2015.) To će kod djece pobuditi stvaranje vlastitog identiteta, razvijanje tinskog duha i osjećaja pripadnosti. (Krstić, Milić, 2017.) Bitno je da i odgojitelj, svojim primjerom pokaže kako se pravilno izvodi igra jer djeca ipak uče oponašanjem, stoga je bitno da pjesmu odgojitelj pjeva pravilno i u pokretu bude točan (prilikom pokazivanja metra rukama, nogama) jer će se time kod djece i nesvjesno potaknuti razvoj sluha, metra, ritma te ostalih glazbenih elemenata. (Gospodnetić, 2015.) Kako bi se djeci što bolje približili glazbeni elementi, bitno je da je njihovo glazbeno okruženje

poticajno. (Starc i suradnici, 2004.) Stoga se tu također ističe uloga odgojitelja kao organizatora i motivatora. Organizatora koji će sve te aktivnosti unaprijed pripremiti, odrediti prema interesima, željama i potrebama djeteta. Aktivnosti koje će djetetu biti zanimljive i poticajne i koje će htjeti ponavljati i usavršavati. Treba razmišljati kako će glazbeni centar svojim izgledom u djeci buditi potrebu za provođenjem glazbenih aktivnosti, koliko će biti samostalniji, ali i koliko će se zapravo unutar tog centra razvijati još veći interes za sudjelovanjem u glazbi, ali i suradnjom s ostalom djecom prilikom izvođenja određene glazbene aktivnosti. Motivator kao osoba koja će sve te aktivnosti rado provoditi s njima i motivirati ih da se uključe i sudjeluju u provođenju glazbenih aktivnosti, poticati ih na što višegrupnih pjevanja, plesanja kako bi djeca što više mogla boraviti u glazbenom okruženju. Na temelju gledanja i promatranja djece kako sudjeluju u glazbenim aktivnostima, odgojitelj je nužan pratiti, zapisivati i promatrati kako glazbene aktivnosti utječu na dijete. Koji su njegovi interesi, kako bi odgojitelj znao u kojem smjeru smišljati nove glazbene poticaje i aktivnosti.

Također jedna od bitnih uloga odgojitelja je biti djetetov suigrač. To predstavlja njihovu predanost djeci u trenucima provođenja određenih glazbenih aktivnosti. Spremnost prepustiti se djetetovim interesima i željama jer jedino na taj način može se zadobiti djetetovo povjerenje i predanost. To će značiti da prilikom provođenja glazbenih aktivnosti, djetetu se daje pravo da izabere pjesmu ili igru s pjevanjem, brojalicu koju želi provesti, odgojitelji pratenjegove želje, pristaju na provođenje tih aktivnosti i to djetetu ostavlja veliki pozitivan trag. Prihvatanjem djetetovog glazbenog izbora potiče njegovo veće samopoštovanje, zadovoljstvo, događa se emocionalni rast, a pritom se stvara pozitivno glazbeno okruženje u kojem se dijete nalazi.

10.1. Glazbene kompetencije odgojitelja

Svaki odgojitelj dužan je usavršavati svoje kompetencije tijekom rada. Za poboljšanje odgojno - obrazovnog procesa dva su čimbenika ključna: kvaliteta obrazovanja i kompetencije. (Miočić, 2012.) Svaki odgojitelj kompetencije ima u određenom stupnju, a onda ih mora usavršavati i raditi na njima kroz obrazovanje, ali i s radom na produbljanju vlastitih vještina i sposobnosti. Sukladno tome, bitno je da odgojitelj već na samom početku posjeduje spremnost za učenje i svladavanje novih prepreka, spremnost i sposobnost u cjeloživotnom učenju i obrazovanju. Jedino na taj način, moći će biti spreman u radu s djecom, ali i spreman u usavršavanju dotadašnjeg znanja kao i saznavanja novih stvari koje će utjecati na njegovo profesionalno usavršavanje. Kompetencije su za svakoga odgojitelja važne. Svaki odgojitelj trebao bi gledati na proces učenja kao oblik suradnje, pomagati u gradnji djetetova identiteta,

emocionalnom, socijalnom i psihološkom sazrijevanju (Miočić, 2012.) Od izuzetne važnosti je da se ono što se savlada u teorijskom dijelu, jednako tako provede u praktičnom jer jedino tako dobit će se kvalitetan i uspješan rad s djecom, što je i jedini cilj cjelokupnog usavršavanja i rada na kompetencijama, dobrobit djeteta. Cjeloživotno se odgojitelj mora usavršavati i u metodici glazbene kulture kako bi i time obogatio djecu za nova saznanja i nove vještine.

Glazbeno se odgojitelj obrazuje kako bi mogao steći glazbene kompetencije koje bi obogatile njegovu ulogu. Koliko će se sam odgojitelj predati svom usavršavanju u glazbenom polju te kako će onda kroz te glazbene aktivnosti pristupiti djeci, uvelike će ovisiti i o dječjem doživljaju glazbe u budućnosti. Odgojitelj je taj koji nesvjesno svoje emocionalne stavove o glazbi prenosi i na dječje emocionalno stanje prilikom provođenja glazbenih aktivnosti, odnosno utječe na dječje emocionalne stavove prilikom slušanja glazbe, pjevanja, pokreta i tome sl. Prema autorici (Miočić 2012.) glazbene kompetencije koje bi jedan odgojitelj treba steći prilikom svog obrazovanja i pritom raditi i usavršavati ih u radu s predškolskom djecom su: temeljno poznavanje glazbene umjetnosti i područja usko povezana s tim, sposobnost planiranja i organiziranja samostalnog učenja u glazbi, razviti glazbeno-istraživačke vještine, imati sposobnost donošenja odluka u glazbeno obrazovnom području te da glazbom razvijaju komunikaciju s djecom i usavršavaju razvijanje djetetovih sposobnosti, mogućnosti koje ujedno potiču njihove potrebe i interese za glazbom. Naposljetku ostvariti kvalitetan partnerski odnos s roditeljima i njihovu svijest da su i oni nužni uključiti se u djetetov glazbeni razvoj. U skladu s tim kompetencijama koje odgojitelj treba razviti te ukoliko uistinu iskoristi svoje glazbeno znanje i provede to u radu s djecom obogatit će kulturu predškolske ustanove, kulturu sebe kao pojedinca - odgojitelja, ali jednako tako obogaćuje i kulturu djeteta u čijem životu je glazba dio svakodnevnice. (Miočić, 2012.) Glazba je ta koja kod djece koja su i sramežljivija, nudi mogućnost da se otvore, prepuste, postaje im lakše izraziti se kroz pjesmu ples, primjećuju da su tada prihvaćeniji kod svojih vršnjaka i to im daje dodatan poticaj da budu sigurniji u sebe. Otvaraju se novim prilikama, lakše ulaze u komunikaciju s drugima, socijalniji su, lakše savladavaju pravila same igre, a u emocionalnom aspektu više je potaknuta njihova empatija, odnosno emocije su te koje puno više dolaze do izražaja. Odgojitelj sa svojim pristupom prema glazbi može napraviti veliku stvar za dijete jer glazba nije samo sporedna stanica, ona treba postati svakodnevni dio djetetovog života jer će tako moći pronaći lakši put do djeteta te utjecati na njegov opći razvoj.

11. ZAKLJUČAK

Glazba ima dubok i dalekosežan utjecaj na emocionalni razvoj djece. Kroz glazbene aktivnosti, djeca razvijaju emocionalnu inteligenciju koja im pomaže u prepoznavanju i regulaciji osjećaja. Uloga odgojitelja u ovom procesu je neizostavna jer oni ne samo da pružaju potporu i motivaciju, već i usmjeravaju djecu kroz kreativne glazbene aktivnosti koje potiču emocionalni rast. Odgojitelji, koji su često prvi vodiči djece kroz svijet emocija, koriste glazbu kao alat za izgradnju sigurnih i poticajnih odnosa. Zajedničko sudjelovanje u glazbenim aktivnostima jača emocionalne veze između djece i odgojitelja, stvarajući atmosferu povjerenja i zajedništva. Ovakvi odnosi dodatno podupiru dječji emocionalni razvoj, jer djeca uče kroz primjer i interakciju s odraslima koji su emocionalno osjetljivi i angažirani. Kreativno izražavanje kroz glazbu omogućuje djeci da istražuju svoje emocije i razvijaju samopouzdanje te osjećaj osobne vrijednosti. Sveukupno, integracija glazbe u svakodnevne aktivnosti i edukaciju djece značajno doprinosi njihovom emocionalnom razvoju. S obzirom na važnost emocionalnog zdravlja u ranom djetinjstvu, odgojitelji trebaju aktivno uključivati glazbu u svoje metode rada kako bi podržali razvoj djece i pripremili ih za buduće izazove. Emocionalni razvoj djeteta uistinu je važan jer će ostaviti velike posljedice na njega i prilikom odrastanja. Od najranije dobi trebalo bi se započeti s radom na emocionalnom stanju djeteta, a ako pritom znamo da je glazba ta koja olakšava i pozitivno utječe na cjelokupnu situaciju, zaštoje ne bi koristili u svakodnevnom radu s djecom. Glazba je uistinu ta koja utječe na emocionalni razvoj djeteta, s čime se odmah povezuje veća osjećajnost i empatija djeteta prema drugima. Lakše im je komunicirati i uključivati se u svakodnevne interakcije. Glazba je uistinu čudo, a ako to čudo pomaže djeci za njihov rast i razvoj, potrebno ga je uključiti u njihove svakodnevne živote.

12. LITERATURA

1. Brajša-Žganec, A. (2003.) Dijete i obitelj – Emocionalni i socijalni razvoj. Zagreb: Naklada Slap.
2. Bulat, R. (2014.) BEBArije- Važnost poticanja intelektualnog i emocionalnog razvoja od najranije dobi. Split: Harfa.
3. Dobrota, S. (2019). Stavovi odgojitelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i samoprocjena kompetentnosti za njihovu realizaciju. *Metodički ogledi*, 26 (2), 59-76. <https://doi.org/10.21464/mo.26.2.6>
4. Gospodnetić H. (2015.) Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima. Zagreb: Mali profesor.
5. Haber H. (1999.) Psihologija glazbe. Zagreb: Naklada Slap
6. Happ, E. i Happ R. (2004.) Glazbom i pokretom do cjelovite ličnosti- Metodički priručnik i zbirka glazbeno-pokretnih igara. Zagreb: NAJ-DOMUS Happah
7. Jurčević Lozančić A. (2016.) Socijalne kompetencije u ranome djetinjstvu. Zagreb: Učiteljski fakultet u Zagrebu.
8. Krstić J., Milić R. (2017.) Ja, Glazboplavac, Split: Udruga Split Zdravi grad
9. Makjanić V. (2023.) Kako smo ulazili u svijet glazbe. Zagreb: Novi redak.
10. Majsec Vrbanić, V. (2009). Poticanje glazbom i njezinim elementima. *Dijete, vrtić, obitelj*, 15 (56), 20-24. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/164816>
11. Mejer B. L. (2015.) Emocija i značenje u muzici. Beograd: Nolit.
12. Miočić, M. (2012). Kultura predškolske ustanove u svjetlu glazbenih kompetencija odgojitelja. *Magistra Iadertina*, 7 (1), 73-87. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/99893>
13. Sacks O. (2012.) Muzikofilija- Priče o glazbi mozgu. Zagreb: Algoritam.
14. Shapiro, L.E. (2007.) Kako razviti emocionalnu inteligenciju svog djeteta, Zagreb: Mozaik knjiga.
15. Starc B., Čudina-Obradović M., Pleša A., Profaca B., Letica M., (2004.) Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi. Zagreb: Golden marketing- Tehnička knjiga
16. Vasta R., Haith M.M., Miller S.A., (2005.) Dječja psihologija. Zagreb: Naklada Slap.

17. Vidulin, S. (2016). Glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama: mogućnosti i ograničenja. *Život i škola*, LXII (1), 221-233. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/165136>

18. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske (MZOŠ) (2011.) Nacionalni kurikulum Republike Hrvatske za predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje Preuzeto: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/125>

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.
